

**Tourism as a paradox
creative sector from socio-
cultural perspective:
A sociological analysis on
Dalyan destination**

**Sosyo-kültürel açıdan
paradoks yaratıcı bir sektör
olarak turizm:
Dalyan destinasyonunda
sosyolojik bir çözümleme**

F. Özlem Güzel¹

Abstract

While the local people and tourists being in a confrontation is a desirable situation during the tourism activities' which has economic income and employment creation impact, taking places on the destinations of which the starting point to be their natural and historical resources, it could emerge as a situation that creates paradoxes as well as, on the regions where the necessary socio-cultural awareness is no generated on the local people. In this context, the purpose of this study is to evaluate perceptions of locals in the scope of socio-cultural and economic in Dalyan destination towards tourists coming to this destination. Based on this aim, depth interview technique which is a qualitative research method based on the idea that it could provide more concrete data is preferred. Data, obtained from interviewed participants in the selected sample were subjected to sociological analysis. As a result of the sociological analysis the concerns of the local people especially about the socio-cultural degeneration on behaviors and movements of youths created by tourism which contributes economically in the region were observed.

Özet

Doğal ve tarihi kaynakları doğrultusunda çıkış noktası olan destinasyonlara istihdam yaratıcı etkisi ve ekonomik getirileri olan turizm faaliyetlerinin gerçekleşmesi esnasında, yer aldığı bölge ve yörelerde yerel halk ve turistlerin karşı karşıya gelmesi belli beklentiler içinde istenen bir durum iken, yöre halkında gerekli bilincin oluşturulmadığı yerlerde sosyo-kültürel paradokslar yaratan bir durum olarak da ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı, bu konu üzerinde herhangi bir araştırmaya uygulama alanı olarak seçilmeyen Dalyan yöresinde turist-yerel halk etkileşimini karşılıklı gözlemleme fırsatı yakalayabilen yerel esnafın, destinasyona gelen turistlere yönelik algılarını sosyo-kültürel ve ekonomik açıdan değerlendirmektir. Bu amaca istinaden nitel bir araştırma yöntemi olan derinlemesine görüşme tekniği daha somut veriler sağlayabileceği düşüncesinden yola çıkılarak tercih edilmiştir. Seçilen örneklem doğrultusunda görüşülen katılımcılardan elde edilen veriler sosyolojik çözümlemeye tabi tutulmuştur. Çözümleme neticesinde yöre esnafının bölgeye ekonomik katkı sağladığını ve halkta pozitif yönde çevresel bilinç algısı oluşturduğunu düşündükleri turizmin özellikle gençlerin davranış kalıplarında sosyo-kültürel yozlaşmalar yarattığına dair

¹ Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Ortaca MYO, ozlemguzel@hotmail.com

Keywords: Tourism; Impacts of tourism; Tourist-local people interaction; Sociological analysis; Dalyan.

Anahtar kelimeler: Turizm; Turizmin etkileri; Turist-yerel halk etkileşimi; Sosyolojik çözümleme; Dalyan.

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

Giriş

Dünyanın en büyük ve en dinamik endüstrilerinden biri olan turizmin, ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasi etkilerinin yanı sıra ödemeler dengesine etkisi, katma değerinin yüksek olması, alt ve üst yapıya olumlu etkileri de göz önüne alındığında (Özkök, 2006), ülkelerin turizme ev sahipliği yapma ve turizmi geliştirme çabalarının yersiz olmadığı aşikardır. Bu duruma ilave olarak turizm, Berber'in (2003) belirttiği gibi, turizm çağdaş toplumların yapılarını ve toplumsal kurumlarını etkileyen ve değiştiren bir özelliğe sahip olarak, kültürlerin ve değer yargılarının da değişmesine neden olmaktadır. Ancak bu özellik turizmin sağlıklı bir sosyal alt yapı ile gelişiminin sağlanamaması durumunda negatif yönlü bir etki yaratmaktadır. Bu durumda da turizm işleyiş süreci, geliştiği bölgede birbirine yabancı kültürlerin karşılaşması sonucunda yaşayan halk üzerinde sosyo-kültürel paradokslar yaratıcı bir olgu haline dönüşebilmektedir. Avcıkurt ve diğerleri (2007), bu durumun ortaya çıkışının turist ile yerel halk karşılaşmalarında etkileşimin/ilişkinin geçici olması ve zamanda/mekânda sınırlılığın var olması temeli üzerinde dengesiz ilişkiler etrafında şekillendiğini belirtmektedir. Turizmin yarattığı sosyal yapı değişimi odağında özellikle kırsal alanlarda ve küçük tatil beldelerinde yaşayan toplulukların sosyo-ekonomik yapılarının yozlaştırılmadan, gelenekleri ve kültürel hazineleri korunarak kendilerini kültürel açıdan geliştirmelerinin sağlanması olumlu yönde sosyal değişimin gerçekleşmesi önem arz etmektedir. Berber (2003), sosyal değişimi farklı zaman dilimlerinde, sosyal yapı unsurlarında ortaya çıkan nitelik ve nicelik farklılaşması olarak tanımlamaktadır ve sosyal değişim söz konusu olduğunda “değişen nedir, nasıl değişir, değişimin yönü nedir, oranı ne ölçüdedir, değişmeyi doğuran faktörler nelerdir” şeklinde soruların türediğini ve çözümlenmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu soruların çoğunluğuna yanıt arayan bu çalışmanın literatür taraması kısmında turizmin sosyo-kültürel ve ekonomik etkileri bağlamında keşfedilen araştırmalar değerlendirilmiş ve ardından Dalyan bölgesinde yapılan saha araştırmasına yönelik sosyolojik çözümleme bulgularına yer verilmiştir.

Literatür taraması

Turizm sosyolojisini, turistlerin yabancı bir ülkeye gelmesiyle doğan sosyal etkileşimi, turizm olayını yaratan sosyolojik faktörleri ve turizmin yol açtığı sosyal etkileri inceleyen bilimsel çalışmalar olarak tanımlayan Usta (2008:6)'ya göre turizm, birbirinden farklı yapılara sahip

toplumların birbirleriyle ilişkiler kurmasına, farklı bilgi, görgü, gelenek ve kültür düzeyleri arasında etkileşmeye yol açan sosyal olaydır. Turizmde mikro düzeyde turistten yerli halka ve/veya yerli halktan turiste doğru sosyal etki akışı görülürken, makro düzeyde ise toplumlardan/kültürlerden toplumlara/kültürlere doğru bir sosyal etki akışı görülmektedir. Turizmin yarattığı sosyo-kültürel etkileri; değer sistemlerinde, kişisel davranışlarda, aile ilişkilerinde, ortak yaşam tarzlarında, güvenlik düzeyinde, ahlak kurallarında ve tutumlarında, yaratıcı güçlerde, geleneksel törenlerde ve toplum örgütlenmesinde yarattığı değişimlere katkısı, turizmin sosyal ve kültürel etkileri yoluyla olmaktadır (Özdemir, 1992; Özkan, 2007). Bu değişimlere ek olarak Usta (2008), sosyal yapı değişikliğine, kültürel çevre kirliliğini ve gelenek-görenek etkileşimi nedeniyle var olan değişiklikleri eklemektedir. Sosyal değişimler yerli halkın davranış kalıplarından diline kadar çok geniş bir çerçevede olabilmektedir. İstenen durum ise bu değişimlerin daha çok olumlu yönde olması hususundadır. Ryan (1991), yerlilerin turistlerle iletişim kurmaları esnasında yabancı dil konuşmaları dolayısıyla kendi dillerinin de belirli bir süre sonra erozyona uğrama ihtimalinin olduğunu vurgulamaktadır. Bu durumun tersine yöre halkının kendini turistle iletişim kurmaya zorlayarak yabancı dil öğrenmesi de olumlu yönde var olan değişimlerdenidir. Yine yerli turistlerle etkileşime giren yerli halk, farklı kültürlere yönelik bilgi birikimini de genişletmektedir. Turistlerle kurulan iletişim/etkielime neticesinde insanları sevme isteğinin artması, yerli halkın çekingenliğinin ortadan kalması, daha dışa dönük bir birey olabilme, doğal ve tarihi güzellikleri koruma bilincinin gelişmesi gibi olumlu sosyal etkiler de görülmektedir. Turiste ziyaret ettiği ülke dilinin ve kültürünün aktarılması da ülkenin uluslararası platformda yer edinmesine katkı sağlamaktadır. Ayrıca yerli halk, turistlerle kurdukları ilişkiler sonrasında haberleşme, mailleşme, turistin ülkesini ziyaret, hediye alışverişi gibi kültür düzeyini artırıcı olumlu fırsatlarda yakalanmaktadır. Akgül de (2003), turizmin yerel halkın yaşam seviyesini artırıcı etkisi, iş olanakları yaratıcı etkisi, halkın toplum bilincini geliştirici etkisi, sosyo-kültürel gelişmeleri ve değişimleri beraberinde getirici etkisi gibi olumlu etkilere yol açtığını belirtmektedir. Erdoğan (2005) ise duruma daha eleştireci bir bakış açısıyla yaklaşarak, turizmle kültürel alışveriş olduğu iddiası da temelsiz bir bilinç yönetimi oyunu olarak değerlendirmektedir. Turizmde gidenler ve gelenler ele alındığında, Türkiye'ye gelenler kendi kültürünü ve dünya görüşünü getirmektedir. Bu insanlar geri dönerken de, en iyi şekliyle, güzel ve egzotik duygularla dolu bir biçimde içlerindeki Batı ile gitmektedirler (Erdoğan, 2005).

Değişimlerin seviyesinin yerli halkın sosyo-kültürel seviyelerine bağlı olduğu düşünüldüğünde ise uzun vadede dil, giyim kuşam, kültürel birikim konusunda gerçekleşen dönüşümler gelecek nesillere aktarıldığında sosyo-kültürel toplum tabanının oluşturulacağı varsayılabilir. Önemli olan bu süreç içinde olumsuz davranış dönüşümlerinin ve yozlaşmaların ortadan kaldırılması ve azaltılmasıdır. Çünkü Berber (2008)'in vurguladığı gibi hiçbir toplumun dış etkilere karşı bir

bağımsızlık sistemi yoktur ve turizm değişiminin katalizörlerinden biriyken, genelde ev sahibi toplumun doğasını anlamlı olarak değiştirme yetisine de sahiptir. Sosyal değişimler yaratıcılığı ve gelişimi içeren içsel değişim ve batılaşmayı/modernizasyonu içeren dışsal değişim olmak üzere iki türlü ortaya çıkmaktadır. Bu değişimlerin ortaya çıkması için turist ve yerli halkın etkileşimde bulunması gerekmektedir. Reisenger (1994:743), değişimi başlatan bu etkileşimlerin seyahat esnasında, konaklama esnasında, restoranda yemek esnasında, turistin alışveriş yapma zamanı içinde veya turistik yerlerin ziyaretleri esnasında farklı formlarda gerçekleşeceğini belirtmektedir. Farklı formlarda gerçekleşen etkileşimlerin sosyal etkileri Gürkan (1996)'a göre, oldukça geniştir ve örnekler, kumar, fahişelik, alkol gibi istenmeyen faaliyetlerin başlaması, turistlerin kullandığı lüks ve ithal mallara özentisi, ırksal gerginlikler, yerli halkın kültürel övünçlerinin kaybolması ve mahalli hayat tarzında görülen değişiklikler olarak sıralanmaktadır. Doğan (1987) da turizmin, özellikle az gelişmiş ülkelerde geleneksel temellere dayanan karşılıklı yardım ve işbirliğini azalttığını, kuşaklar arasındaki çatışma arttırdığını, daha geç evlenmeye neden olduğunu ve boşanmaların arttığından bahsetmektedir ve daha da ötesinde turistlerin tatile gelirken yanlarına aldıkları yüklü miktarda para, kamera gibi unsurla da yerli halkı hırsızlık gibi suçlara yöneltebilmektedir.

Turizmin sosyo-kültürel etkilerini olumlu ve olumsuz olarak değerlendiren Avcıkurt ve diğerleri (2007), olumlu etkileri, “yaşam kalitesini iyileştirme, yeni fikir, değer ve yaşam biçimlerini ortaya çıkarma, farklı toplumlar arasında hoşgörü ve barışa katkı sağlama, mesleklerde profesyonelleşme, ev sahibi toplumun tarihi ve kültürel mirasının korunmasını sağlama” olarak sıralarken, olumsuz etkileri ise “sigara, alkol, kumar gibi kötü alışkanlıkların ortaya çıkması, tüketim kalıplarında değişme, kaçakçılığın artması, yerel kültürün ticarileşmesi, toplumun sosyal yapısının değişmesi, ırksal gerginliklerin ortaya çıkması” olarak sıralamaktadırlar. Olalı (1990) da, turizm faaliyetlerinin toplum geleneklerini bozucu etkisi üzerinde durmaktadır. Olalı (1990)'ya göre insanlar, turist olduğu andan itibaren, moral ve fiziksel açıdan değişiklik göstererek kendi geçek kişiliğinden uzak daha rahat, özgür ve bağımsız bir imaja bürünür ve normal hayatta sergilemediği davranış kalıpları sergilemektedir. Bu davranışlar, ziyaret ettiği ülke ve bölgenin gelenekleri üzerinde negatif etkiler yaratmaktadır. Erdoğan (2005) da, turizm vesilesiyle turizm kaynaklarının yerel halkın elinden alınarak sermaye olarak kullanıldığını ve ülkenin hem materyal varlıklarının hem de tarihinin ticari mal olarak kullanıma arz edildiğini eklemektedir. Ek olarak yerel olan her şey (seks turizmiyle kızlar ve çocuklar dâhil) kullanılmak, tüketilmek, seyredilmek, denenmek, tecrübelenmek ve akla gelen her tür hizmet için kullanılmaktadır (Erdoğan, 2005).

Pizam ve Ady (1986), turizmin sosyal yapı üzerindeki etkilerini altı başlık altında toplamaktadırlar. Bunlar; demografik etki (nüfus artışı/azalması vb.), mesleki etki (meslek değişimi, meslekte

uzmanlaşma vb.), kültürel etki (gelenek, din ve dilde meydana gelen değişiklikler), normlara yönelik etki (değer ve ahlaki değişim, suç ve fuhuş oranlarının artması gibi), tüketim kalıplarında değişim etkisi ve çevreye yönelik etki (kirlenme, ekolojik bozulması gibi). Bu başlıkların her birisi ayrı araştırma konularını oluşturmaktadır. Gerek yabancı gerekse yerel yazın taramasında yerli halk ve turist etkileşimine yönelik çok sayıda çalışmalar yapıldığı gözlenmiştir. Akış (1996), yerel halkın bir bütün olarak turistleri algılamalarını ölçen çalışmaları değerlendirerek, belli bir bölgeye gelen turist sayısının arttıkça, başlangıçta turistlere çok hoşgörülü davranan yöre halkının, turizmin faydaları hususunda kuşkularının artışıyla turistlere yönelik olumsuz tavırlar sergiledikleri sonucuna ulaşmıştır. Boissevain ve Inglott (1979), Malta üzerine yaptıkları çalışmada gençlerin, disko gibi eğlence yerlerinin açılması ile ailelerinden uzaklaştıklarını ve dolayısıyla turizmin aile bağlarını zayıflattığını öngörmektedirler. Schofield (2011) da, Salford halkının turizme ilişkin tutumlarını ve turizmin yarattığı etkilerin algılanmasına yönelik yaptıkları çalışmada negatif çevresel algılamaların, pozitif ekonomik veya sosyal algılamaların önüne geçtiğini tespit etmiştir. Wang ve Pfister (2008) ise sosyal koşullar ve bireylerin duygularına yönelik North Carolina halkının tutumlarını inceledikleri çalışmalarında sosyal değişimin varlığını tespit etmişlerdir. Nunkoo ve Ramkissoon (2010) da, kıyı köyü olan Grand-Baie da yaptıkları çalışmada yöre halkının turizmi pozitif algılaması nedeniyle turizmin desteklendiği sonucuna ulaşmışlardır. Aynı zamanda toplumsal hizmetlerin varlığı da yöre halkının turizme karşı pozitif ve negatif tutumlarını etkilemektedir. Huh ve Vogt (2008)'un, Alaska adasında yerel halk ve turizmin ekonomik etkilerinin algılanmasında yaş değişkenine yönelik yaptıkları çalışmada gençlerin, daha gelenekçi bakış açısında sahip olan orta ve orta yaş üstü kesime kıyasla turizm hareketlerinin yörede aktifleşmesi hakkında olumlu tutumlar sergiledikleri ortaya çıkmıştır. Takano (2008)'nin Beypazarı çalışmasında ise yöre halkının turizm yönelik algılamalarında hem olumlu hem olumsuz yönde bir düşünce varlığının geliştiği ortaya çıkmıştır. Turizmin ekonomik getirilerini göz önünde bulundurulduğunda ise yöre halkının değerlendirmeleri olumlu yönde değişim göstermektedir.

Özmen (2007), Akçakoca halkı üzerinde yaptığı çalışmada, turizmin kültürel gelişmeye katkı sağlayan bir unsur olarak görüldüğünü ortaya çıkarmıştır. Araştırmaya katılanlar turizmin kültürel etkisi hususunda olumlu bir algılamaya sahipken, katılımcılar özellikle turizm sezonlarında bölgede sosyal ve kültürel aktivitelerin artış gösterdiğini belirtmişlerdir. Ancak aynı çalışmada turizmin, alkol ve uyuşturucu gibi zararlı fiziksel ve sosyal etkiler içeren madde alışkanlıklarının yaygınlaştırıcı bir etken olarak görüldüğü de ortaya çıkmıştır. Demircan (2010)'ın, Muratpaşa ilçesinde turizmin sosyo kültürel etkilerinin algılanmasına yönelik yaptığı çalışmada ise, yerli halkın turistlerle iyi ilişkiler kurma isteğinde olup daha fazla turist gelmesini istedikleri ortaya çıkmıştır. Aynı çalışmada turistlerin yerel halka karşı saygılı ve arkadaşça davrandığı, Antalya kültürüne, folkloruna, sanatına,

yöre mutfağına ve yöre insanının yaşam biçimine ilgi duyduğu, otellerde, restoranlarda ve buldukları başka yerlerde saygısız ve kaba davranışlar sergilemediği ve Antalya yerel kültürünün gelişmesine katkı sağladığı da ortaya çıkmıştır.

Yöntem

Literatür taramasından yola çıkarak yerel halk ve turist arasındaki sosyolo-kültürel etkileşim olgusu üzerine kurulan bu çalışmanın uygulama kısmında yerel halk ve turistleri karşılıklı gözleme fırsatı edinebilen yöre esnafı üzerinde araştırma yapılmasına karar verilmiştir. Bazı yöre esnafının anket doldurmadan kaçınmaları ve örneklem sayısının düşük olması nedeniyle araştırma sonuçlarına daha hızlı ve detaylı ulaşabilmek için veri toplama aracı olarak nitel araştırma yöntemlerinden birisi olan görüşme tekniği tercih edilmiştir. Görüşmeler sonrasında ziyaretçilerin halk üzerinde yarattığı sosyo-kültürel etkiler bağlamında araştırmaya dahil edilen katılımcılarla yapılan görüşme verileri sosyolojik çözümlenmeye tabi tutulmuştur.

Araştırma alanı

Yerel halk ve turist arasında ortaya çıkan sosyo-kültürel etkileşim olgusu üzerine kurulan bu çalışmaya uygulama alanı olarak üzerinde herhangi bir araştırma yapılmamış olan Dalyan destinasyonu seçilmiştir. Araştırma destinasyonu Dalyan, Köyceğiz gölünü denize bağlayan fiyort tipi doğal kanalın kenarına kurulmuş küçük bir tatil destinasyonudur. Turizmin hızla gelişmeye başladığı yıllarda artan yapılaşma tehdidi, 1998 yılında bölgenin özel çevre koruma bölgesi ilan edilmesiyle kontrol altına alınmıştır. Bu durumda etkisiyle bölge aşırı yapılaşmadan uzak doğallığını koruyan küçük bir tatil beldesi olarak günümüze kadar gelen Dalyan, sahip olduğu doğal ve tarihi güzellikleriyle Ege bölgesinde önemli bir yere sahiptir. Özer ve Karakuş (2012)'un, sektör aktörleriyle yaptıkları görüşmeler sonucunda Dalyan bölgesinde doğal, kültürel ve tarihi çekicilikleri şu şekilde sıralamaktadır; İztuzu sahili, deniz kaplumbağaları, Kaunos Antik şehri ve kral kaya mezarları, kaplıcalar, çamur banyoları, bitki örtüsü, kanallar ve sazlıklar ve kuş/böcek türleri.

Örneklem

Örneklem dahil edilecek katılımcılar olarak özellikle turist-yerel halk etkileşimini daha yakından ve karşılıklı gözleme imkanına sahip olan yöre esnafını tercih edilmiştir. Dalyan yöresinde seçilen örneklem üzerinde yapılandırılmış açık uçlu mülakat soruları sorulmuştur ve toplamda 2012 yılı Haziran ayı içerisinde 18 yöre esnafı ile ayrı ayrı görüşmeler yapılarak çalışmanın uygulama kısmı tamamlanmıştır. Seçilen örneklemde ulaşmada sahada bazı esnafın görüşmeyi kabul etmemeleri gibi sorunlar yaşanmıştır. Görüşmeyi kabul eden örneklem ile turistlerin yöre ve yöre halkı üzerinde

yarattığı etkiler üzerine derinlemesine görüşme yapılarak görüşme sonuçları değerlendirilmiş ve çözümlenmiştir. Görüşmeler esnasında örneklem için seçilen katılımcıların çekinme durumları göz önüne alınarak, demografik verilere yönelik sorular sorulmayarak kendilerini rahat ifade etme imkanı yaratılmaya çalışılmıştır. Katılımcıların meslek grupları ve cinsiyetleri Tablo 1’de yer almaktadır. Zengin veri kaynağına erişebilmek için farklı meslek gruplarının örnekleme dahil edilmesine özen gösterilmiştir.

Tablo 1. Katılımcılara ilişkin bilgiler

No	Cinsiyet	Meslek
K1	Erkek	Acenteci
K2	Erkek	Otel işletmecisi
K3	Erkek	Restoran/bar işletmecisi
K4	Kadın	Cafe işletmecisi
K5	Erkek	Tekne işletmecisi
K6	Erkek	Restoran/bar işletmecisi
K7	Erkek	Restoran/bar işletmecisi
K8	Erkek	Rent a car işletmecisi
K9	Erkek	Acenteci
K10	Erkek	Tekne işletmecisi
K11	Kadın	Hediyelik eşya mağazası işletmecisi
K12	Erkek	Acenteci
K13	Kadın	Hediyelik eşya mağazası işletmecisi
K14	Erkek	Acente müdürü
K15	Erkek	Çay bahçesi işletmecisi
K16	Kadın	Kuaför işletmecisi
K17	Kadın	Hediyelik eşya mağazası işletmecisi
K18	Erkek	Bar işletmecisi
K: Katılımcı		

Bulgular

Bu bölümde 2012 yılı Haziran ayı içerisinde Dalyan’da yaşayan, çalışan ve turist-halk ilişkisini yakından gözlemleyen 18 katılımcı ile yapılan derinlemesine görüşmelere yönelik bulgulara yer verilmektedir. Bulgular açıklayıcı ve betimleyici olarak raporlaştırılmıştır. Katılımcılara yöneltilen görüşme soruları “turistlerin Dalyan yöresinde yaşayan yerli halka yönelik sosyo-kültürel etkilerine” yönelik algılamalarını ortaya koymaya yönelik olarak sunulmuştur. Görüşmeler sırasında katılımcılara ilk olarak Dalyan’a gelen turistlerin demografik özellikleri ve geliş nedenleri sorulmuştur. Dalyanın sessiz bir tatil destinasyon olması ve kabalık olmaması vurgusu birkaç cevapta ortaya çıkarken (K2, K5, K6, K10, K11, K18, K12), gelen turistlerin ağırlıklı olarak orta yaş üzeri, emekli olan ve her yaz sürekli Dalyan’ı tercih eden bir profil çizdiği görülmektedir. Verilen cevaplar doğrultusunda ağırlıklı olarak Dalyan’da İngiliz, Hollandalı ve Alman ağırlandığı (K1, K2,

K5, K7, K8, K10, K14, K17) ve Dalyan'a gelen turistlerin genellikle Dalyan'ı sessiz ve şehir hayatından uzak bir destinasyon olduğu için tercih ettiği ortaya çıkmıştır (K1, K2, K9, K10, K14, K18). Ayrıca orta yaşlı turistlerin yanı sıra temmuz ve ağustos aylarında gençlerinde orta yaşlı turist grubuna dahil olduğu vurgularına rastlanmıştır (K1, K2, K9, K11, K16).

Görüşmeler sırasında yerel halka sorulan sorulardan birisi "Dalyana gelen turistlere yönelik yöre halkının sosyo-kültürel açıdan algılamalarını" belirlemeye yönelik olmuştur. Bu soruya verilen cevaplarda sosyolojik olarak olumlu ve olumsuz olmak üzere çift uçlu noktalar ortaya çıkmıştır. Dalyan yöresine turistlerin gelmesiyle birlikte yerli halkın sosyo-kültürel açıdan etkilenmelerine yönelik yapılan çözümlemelerde kültürel yozlaşma ve gençlerin olumsuz yönde etkilenmesi odaklı değerlendirmelerin çoğunluğu oluşturduğu ortaya çıkmıştır. Dalyana gelen "turistler ile yerli halkın etkileşimi esnasında sosyo-kültürel değerler açısından değişiklik olup olmadığına" yönelik yöneltilen soruya gelen cevaplarda özellikle gençler üzerindeki etkisinin olumsuz olduğuna dikkat çeken ifadelerle rastlanmıştır (K3, K4, K6, K9, K10, K11, K15, K17). Katılımcılardan birisi "...gelen turistler, Dalyan'da yaşayan halkı etkileyerek yerli halkın kendi kültüründen uzaklaşmasını sağlamaktadır. Özellikle Dalyan'da yaşayan gençlerin davranışlarında ve giyimlerinde gözle görülür değişiklikler var. Gençler artık, turistlerin örnek alarak rahat ve serbest davranışlar sergilemektedir" şeklindeki ifadeleriyle gençlerin kültürlerinden uzaklaştığına ve turistlere olan özentisi nedeniyle gençlerin davranışları ve giyimlerinde olumsuz değişimlerin görüldüğü ortaya çıkmaktadır. Nitekim Olalı (1990), yabancıya atfedilen saygınlığın, yerel halkta hızla turiste benzeme arzusunun kamçıldığını belirtirken, bu durumu kültürel kirlenme olarak tanımlamaktadır ve kültürel kirlenme; giyim, kuşamdan, yemek biçimine kadar birçok şekilde gözlenmektedir. Bir başka katılımcı ise, yine "...burası küçük bir tatil yeri olduğunu için açık bir şekilde gözlem yapabiliyor. Turistleri görerek onları örnek alan gençlerimiz maalesef ki kendi öz kültürümüzden uzaklaşıyor. Gördüğüm kadarıyla Dalyan gençleri genç yaşta alkol vb. gibi kötü alışkanlıklar ediniyorlar. Gençlerimizi kötü etkilerinden uzak tutmalıyız bir şekilde" ifadesiyle kültürlerinden uzaklaşan gençlerin, kötü alışkanlıkları da turistlerden görerek kullanmaya başladıklarını ve bu hususta duyduğu endişeyi belirtmektedir. Kültürel anlamda turistlerin halka kötü örnek olduğunu düşünen bir başka katılımcı ise, turistlerin rahat ve esnek davranışlarının yöre halkını da etkilediğini ve dolayısıyla ahlaki sorunların gün yüzüne çıktığını belirtirken "...özellikle alkol satışında yaş sınırına uyulmaması gençler için kötü bir etken teşkil etmektedir" ifadesiyle gençlerin alkole alışma ve kullanma yaş seviyelerine dikkat çekmektedir. Aynı soruya verilen bir başka cevap ise, özentisi dışında kültürel değişimlerin nedenlerin bir diğerini açıklamaktadır. Bir diğer katılımcı, "...turizmle beraber Dalyan'a gelen turistlerle evlenme geleneğinin yaygınlaşması özellikle gençleri kültürel açıdan hızla değiştirmektedir. Evlilikler dolayısıyla kültürler adeta karmaşık bir hal alıyor" ifadesiyle kültürler

arası evliliklerinde yörede Türk kültürüyle yetişen gençlerin kültürel değişikliklere maruz kaldıklarını belirtmektedir. Aynı soruya gelen bir başka cevap ise dikkatleri bir başka önemli ve endişe uyandıran noktaya çekmektedir. "...ahlaki açıdan gençlerin kötü yönde etkilendiklerini düşünmekteyim. Özellikle turistleri maddi kazanç kapısı olarak gören gençler çalışmadan kolay para kazanmaya çalışıyorlar" ifadesiyle katılımcı, gençlerin ahlaki açıdan etkilenmelerinin yanı sıra turistlerden farklı yollarla para kazandıklarını belirtmektedirler. Yine bir başka katılımcı ise "...olumsuz söyleyebileceğim tek şey turistlerin geldiği dönemlerde fuhuşun artması olacaktır" ifadesiyle ahlaki açıdan turistlerin tatil destinasyonlarını nasıl etkilediklerini ortaya sermektedir. Özellikle turistlerin yaşadıkları yerlerden uzakta olmaları dolayısıyla gösterdikleri rahat yaşama biçimleri ve belki de destinasyona geliş nedenlerinde ki farklı arzuların tatmin edilmesi durumu özellikle küçük tatil destinasyonlarını bu bağlamda olumsuz etkilere neden olmaktadır. Yörede artan aile parçalanmaları ve boşanma sayılarına dikkat çeken katılımcı ifadeleri ise "...özellikle kolay para kazanma kapısı olarak gördükleri turistler ile çarpık ilişkiler yaşayanlarda ahlaki bozulmalar ve aile yapısında parçalanmalar ortaya çıkmaktadır" ve "...rahat yaşam şekli ve turistlerle olan çarpık ilişkiler yüzünden boşanma sayılarında ciddi artışlar var" olmuştur. Bu ifadeler ile yerel halkın ahlaki açıdan olumsuz etkilendiği durumu ve neticesinde Türk toplumunun temelini oluşturan aile yapılarında parçalanmaların varlığına yönelik endişeleri ortaya çıkarmaktadır.

Az sayıda olsa da yerli halkın sosyo-kültürel açıdan olumlu yönde etkilendiğini belirten ifadeler ise şunlardır: "...turistlerin kültürel açıdan yerlileri olumlu olarak geliştirdiğini düşünüyorum. Örneğin biz onlardan yabancı dil öğrenirken onlarda bizden Türkçe öğreniyorlar", "...yerli turiste göre yabancıları daha çok cana yakın ve samimi buluyorum. Bu durumda karşılıklı olarak kültür alışverişini hızlandırmaktadır" ve "...bence turistlerin buradaki varlığı Dalyan'a çok şey kazandırdı. Yerli halk turistler sayesinde daha çok sosyalleşme imkanı yakaladı, yabancı dil konuşmaya başladı ve hayat standartlarında ciddi değişiklikler oluştu". Bu ifadelerde görüldüğü gibi yerli yabancı etkileşimi sonucunda yöre halkının olumlu anlamda kültürel gelişim gösterdiğini ve yabancı dil konuşma/öğrenme konusunda da halkın güzel değişimler yaşadığı ifade edilmektedir. Yine bir başka katılımcının "...burada tanışıp, turistlerle evlenen gençler, yurt dışına gidiyorlar, döndüklerinde de yeme-içme ve giyim-kuşamlarında gözle görülen değişiklikler var" ifadesi yöre halkının geçirdiği değişimlere olumlu bakış açılarının da geliştirildiğini göstermektedir.

Katılımcılara "çevreye ve doğaya karşı turistlerin hareketlerini değerlendirmeye" yönelik bir başka soru daha yöneltilmiştir. Katılımcılardan Dalyan'a gelen turistlerin çevreye karşı sorumluluk oluşturma konusunda olumlu değerlendirmeleri yer almaktadır. Örneğin bu bağlamda katılımcılardan birisi, "...doğaya karşı sorumlu olmaları, temizliğe önem vermeleri benim kendimce örnek aldığım davranışlardır. Yerli turistlerde maalesef bu bilinç yok. Bence yabancı turistlerin

katkıları yadsınamaz” şeklinde sunduğu ifadesinde turistlerin çevre ve doğa konusunda yerli halka örnek davranışlar sergileyerek, sorumlu bireylerin var olması hususunda yararlı olduğunu belirtmektedir. Yine bir başka katılımcı aynı soruya “...Dalyan’a gelen yabancı turistler, çevreye bizlerden daha duyarlı oldukları için yerli halka örnek olduklarını düşünüyorum” ifadesini kullanmıştır. Bazı katılımcılar turistlerin hayvan ve çevre dostu olduğunu vurgulasa da bazıları ise turistleri hayvanların sahiplenilmesi hususunda eleştirmişlerdir. Katılımcılardan birisi “...evi olan turistler gelerek belli bir süre burada yaşamaktadırlar. Kaldıkları süre içinde de kedi, köpek besleyerek ülkelerine dönme vakitleri geldiğinde ise bu hayvanları buraya bırakıyorlar. Kışın Dalyan başıboş sokak köpeğiyle doluyor” şeklindeki düşüncesini aktarmıştır.

Son olarak katılımcılara “yerli ve yabancı turistleri sosyo-kültürel açıdan kıyaslamaları” doğrultusunda soru yöneltilmiştir. Katılımcıların kullandığı “...yabancı turistler yerli turistlere göre daha anlayışlı ve önyargısızlar” ve “...bence turistler yerli halka birçok konuda olumlu örnek olmaktadır. Bu sebeple yerli turisttense yabancı turistleri tercih ederim” şeklindeki ifadeler yöre halkının aynı zamanda yerli ve yabancı turistleri kıyaslamaya yönelik düşüncelerini ortaya koymaktadır. Yabancı turistlerin bölgeye gelmesini yerli turistlerle karşılaştıran yöre esnafı yabancı turistlerin yerlilere oranla davranış açısından daha çok benimsendiğini belirtmektedirler.

Turizmin ülkeye ve destinasyonlara ekonomik getirileri göz önüne alındığında kültürel yozlaşmaya neden olduğu varsayılan turistlerden beklentiler büyümektedir. “Dalyan’da turistlerin yöreye sağladıkları ekonomik katkıların algılanmasına” yönelik katılımcılara yöneltilen sorulara alınan cevaplar değerlendirildiğinde bu beklentilerde ön plana çıkarken turistlerin bazı davranışları eleştirilmiştir. Katılımcılardan birisi, “...ekonomik anlamda turistlerin beklediğimiz seviyede getirisi olduğunu düşünmüyorum” ifadesiyle gözlemediği ve yaşadığı hayal kırıklığını ifade etmektedir. Bir başka katılımcı ise “...Dalyan’da konaklama yapan turistlerin ekonomik olarak büyük getirileri mevcuttur. Fakat turlarla günübirlik olarak diğer tatil yörelerinden getirilen turistlerin maalesef bize ekonomik katkıları yok. Otobüslerle getirilen turistler, hemen teknelere alınarak tura çıkarılıyor ve turdan sonrada yine hemen otobüslere bindirilip götürülüyorlar” ifadesiyle küçük esnaflar olarak günübirlik olarak getirilen turistlerin kendilerine ekonomik getirileri olmadığını belirtmektedir. Bir başka katılımcı ise “...Dalyan’daki turizm hareketlerinin gelişmesi yöre halkına istihdam yaratmaktadır” diyerek turizmin ekonomik getirilerinin bir diğer etkisi olan iş alanı yaratma etkisine dikkat çekmektedir. Fakat Dalyan’daki turizmin sezonluk olması ve sınırlı aylarda hareketlenmelerin sürekli gelir kaynağı yaratmadığı da unutulmamalıdır. Bir başka katılımcı ise “...Dalyan’da turizm olmasaydı, balıkçılık dışında halkın para kazanacağı başka bir kaynak olmayacaktı” diyerek turizmin iş sahalarını genişletme etkisine dikkat çekmektedir. Nitekim Çalışkan ve Tütüncü (2008)’nün, Kuşadası’nda yöre halkının başlarda turizme hoşgörülü yaklaşırken daha sonraki zamanlarda

kuşkucu tavırlar sergilediği öngörüsüyle yaptıkları araştırma bu durumun ekonomik olarak turizme bağlı olan Kuşadası'nda geçerli olmadığını ortaya koymuştur. Bu bağlamda söz konusu ifadelerle de katılımcıların, Dalyan'da turizmin yarattığı iş sahaları ve ekonomik getirilerini algılamalarında ön planda tuttıkları görülmektedir. Bir katılımcı ise, Dalyan'da ev sahibi olan turistlerin ekonomik getirilerini olumsuz etkilediklerine yönelik düşüncelerini şu ifadeler ile anlatmaktadır: "...Dalyan'da ev alan turistler, bu evleri otel şeklinde işletiyorlar. Yaz aylarında hiç boş kalmayan evler var. Özellikle kış aylarında ülkelerinde evlerini pazarlayan turistler, kaçak küçük bir tur operatörü şeklinde çalışıyorlar. Evlerini bir hafta-on gün gibi sürelerde kiralaayan ev sahipleri bu işten iyi paralarda kazanıyor ve bu turistlerin bu faaliyetleri bilindiği halde denetlenmiyor. Bu çok rahatsız edici bir durum". Yine bir katılımcı da Dalyan'daki ev sahibi olan turistlerin kendi mülklerini ülkelerinde başka insanlara pazarlamalarının otelleri olumsuz yönde etkilediğini belirtmektedir. Nitekim Dalyan'dan haberler başlığıyla yayınlanan bir internet sitesinde de turistlerin bu durumundan bahsedilirken, yabancıların kimliklerini karakola bildirmedikleri ve devlete hiç vergi vermedikleri de vurgulanmaktadır (www.dalyan.org.uk). Bu durum, yöre halkını ekonomik kaygıların yanı sıra normal kazanç kapası turizm sektörü olmayan turistlerin bu işten giderleri olmadan gelir elde etmeleri haksız rekabet olduğu yönünde psikolojik olarak da etkilemektedir.

Sonuç ve öneriler

Ülke ekonomisini olumlu yönde etkileyen ve çevresel değişimler yaratan turizm sektörü, farklı kültürden insanların bir araya gelmesi nedeniyle sosyo-kültürel bir boyut da kazanmaktadır. Turist ve yöre halkı arasında karşılıklı bir etkileşimin söz konusu olduğu turizmin ekonomik gelişmeye ek olarak sosyal, kültürel ve çevresel sürdürülebilirliğinin sağlanması açısından yörede ve halk üzerinde olumlu değişiklikler/gelişmeler meydana getirmesi beklenmektedir. Bu bağlamda Dalyan yöresinde yaşayan ve çalışan yöre esnafının turizme yönelik sosyo-kültürel ve ekonomik değişime/gelişime yönelik algılamalarını ölçmeyi amaçlayan bu çalışmada görüşme verilerinin çözümlenmesi esnasında turistlerin sosyo-kültürel yönden olumsuz etkilerinin yöre halkı üzerinde daha ağırlıklı olduğu da gözlenmiştir. Olumsuz algılanma biçimi olarak kabul edilebilecek sosyo-kültürel etkiler sıralanacak olursa, yerli halkın turistlere özenerek onlar gibi yaşama istemeleri ve neticesinde belli başlı davranış kalıplarında gözlenen değişiklikler, özellikle gençlerin yaşam tarzlarında ki değişiklikler, gençlerin alkol vb. gibi kötü alışkanlıklar edinmeleri, turistlerle maddi çıkar ilişkisine dayanan evlilikler, turistlerle yaşanan çarpık ilişkiler ve aile yapılarında bozulma, boşanma sayılarının artması, fuhuş olayının ortaya çıkması ve gençlerin turistlere olan özentileri doğrultusunda Türk kültüründen uzaklaşmaları olmak üzere bir takım çıktılar çözümlenmiştir. Yine esnaflarla yapılan görüşmeler doğrultusunda sosyo-kültürel açıdan olumlu olarak algılanan etkiler ise; çevresel bilincinin/yabancı

dilin geliştirilmesi, yerli halkın sosyalleşmesi ve yöre halkının hayat standartlarında ortaya çıktığı düşünülen iyileşmelerdir. Hatta katılımcılar bu bağlamda yabancı turistlerin yerli turistlerden daha iyi olduğunu belirtmektedir. Yine ekonomik açıdan Dalyan'a katkısı olduğu düşünülen turistlerin Dalyan'daki devre mülklerini pazarlayarak para kazanmaları ekonomik bağlamda en çok eleştirilen konu olmuştur. Görüldüğü gibi turizmin dinamik ve çoklu kültürleri bir araya getirme yetisi söz konusu olduğunda, değişimin yoksunluğu kaçınılmazdır. Sosyo-kültürel değişimlerin yönü ve derecesi destinasyonları ziyarete gelen turist profiline ve ev sahipliği yapan yerli halkın sosyo-kültürel yapısına göre değişmektedir. Bu bağlamda turizm uygulamaları yöre halkının sosyo-kültürel özellikleri doğrultusunda değerlendirilmelidir. Usta (2008), büyük şehir merkezlerinden uzak olan yerli halk kültürünün öğrenilenden daha çok yaşanan kültür olduğunu vurgulamaktadır ve bu kültür, şehir halkından farklı olarak daha çok, gelenek ve göreneklere bağlıdır. Bu bağlamda özellikle kırsal alanların turizme açılması ya da küçük tatil beldelerinde ki halkın değişimleri olumlu ve pozitif yönlü yakalayabilmeleri için yerel halkın gerekli kurumlarca bilinçlendirme eğitimine tabi tutulmaları ve sosyo-kültürel seviyelerinde artış etkisi yaratacak uygulamaların düzenlenmesi gerekmektedir. Tatil destinasyonundaki doğal çevre ve kültürel değerler korunarak turizme dahil edilmelidir. Yapılan görüşmelerde katılımcılardan birisinin turistlerin geldiği yaz dönemlerinde fuhuş gibi kötü eylemlerin artması yönündeki belirttiği ifadeye istinaden denetimlerin sıklaştırılması söz konusu olabilir. Özellikle gençleri odak alarak uyarıcı madde kullanımına özenme ve benzeri gibi kötü alışkanlıkların kullanımının zararları ve cinsel yolla bulaşabilecek hastalıklar hususunda bilinçlendirme toplantılarının verilmesi hem toplumsal hem sektörel misyon içeriği kazanmalıdır. Uygur ve Baykan (2007) da, turizmin plansız ve kontrolsüz gelişiminin, kültürel varlıkların kullanım düzeylerini, yani taşıma kapasiteleri üzerinde kullanımlarını artırdığını belirterek, turistlerin de kültürel varlıkları kullanan gruplar olduğu durumu göz önüne alındığında, turizmin etkin bir şekilde kontrolünün sağlanması gerektiğini eklemektedir. Yöreye pozitif ekonomik getirileri olan turizmin sosyo-kültürel ve çevresel değişimlerinin de pozitif yönde ilerlemesini sağlayabilmek adına farklı disiplinleri bir araya getirecek çalışmalar yapılarak, çoklu disiplinleri içeren öneriler geliştirilebilir ve artırılabilir. Yine yöre halkının turizme bakış açısı gerek nitel gerekse nicel yöntemlerle belirli aralıklarla analiz edilerek sorunların ve önerilerin tespitleri çalışmaları başlatılmalıdır.

Kaynakça

- Akgül, O. (2003). Turistik Ürün Çeşitlendirmesi Kapsamında Kültür Turizmi, Aphrodisias-Geyre Örneği. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Akış, S. (1996). Turizmin ekonomik, sosyal ve çevresel etkileri. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 7(3-4), 10-15.

- Avcıkurt, C., Karaman S. ve Köroğlu A. (2007). *Turizmin Sosyo-Kültürel Etkileri, Sürdürülebilir Rekabet Avantajı Elde Etmede Sektörel Stratejiler ve Uygulamalar*. İstanbul: Uluslararası Rekabet Araştırmaları Derneği Yayınları.
- Berber, Ş. (2003). Sosyal değişme katalizörü olarak turizm ve etkileri. *Selçuk Üniversitesi Dergisi*, 7, 205-221.
- Boissevain, J. ve Inglott, P. S. (1979). *Tourism, in Malta, Tourism: Passport to Development*. Oxford University Press, İçinde: Özmen, M. (2007), *Turizmin Sosyo-Kültürel Etkileri: Akçakoca Örneği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Akçakoca.
- Çalışkan, U. ve Tütüncü, Ö. (2008). Turizmin yerel halk üzerindeki etkileri ve Kuşadası ilçesi uygulaması. *IV. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi*, Antalya, 127-148.
- Demircan, Ş. (2010). *Turizmin Sosyo Kültürel Etkileri: Antalya/Muratpaşa İlçesi Örneği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Doğan, H. (1987). *Turizmin Sosyo Kültürel Temelleri*. İzmir: Uğur Ofset Matbaacılık.
- Erdoğan, İ. ve Alemdar, K. (2005). *Öteki Kuram, Kitle İletişim Kuram ve Araştırmalarının Tarihsel ve Eleştirel Bir Değerlendirmesi*. Ankara: Erk Yayınları.
- Gürkan, M. İ. (1996). *Turizm Hareketlerinin Bir Yerleşim Biriminde (Belek/Antalya) Sosyal Yapıdaki Değişimlere Etkileri*. Ankara: Turizm Bakanlığı Yatırımlar Genel Müdürlüğü Araştırma ve Değerlendirme Dairesi Bakanlığı Yayınları.
- Huh, C. ve Vogt, C. A. (2008). Changes in residents' attitudes toward tourism over time: a cohort analytical approach. *Journal of Travel Research*, 46, 446-455.
- Nunkoo, R. ve Haywantee, R. H. (2011). Residents' satisfaction with community attributes and support for tourism. *Journal of Hospitality and Tourism Research*, 35(2), 171-190.
- Olalı, H. (1990). *Turizm Politikası ve Planlaması*. İstanbul: İstanbul İşletme Fakültesi Yayını.
- Özer, Ö. ve Kararkuş, N. (2012). Dalyan Destinasyonundaki Rekreatif Olanakların Değerlendirilmesi ve Rekreatif Potansiyelinin Araştırılması. *I. Rekreatif Araştırmaları Kongresi*, Antalya.
- Özdemir, M. (1992). *Turizmin Türkiye'nin Sosyo-Ekonomik Yapısına Etkileri*. Ankara: Kök-Sav Yayınları.
- Özkan, E. (2007). *Türkiye'de Kırsal Kalkınma Politikaları ve Kırsal Turizm*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özkök, F. (2006). Yoksulluğun azaltılmasında turizmin yeri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 5(15), 85-98.
- Özmen, M. (2007). *Turizmin Sosyo-Kültürel Etkileri: Akçakoca Örneği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Akçakoca.
- Pizam, A. ve Milmon, A. (1998). The Social Impacts of Tourism on Central Florida. *Annals of Tourism Research*. 15(2), 191-204.
- Ryan, C. (1991). *Recreational Tourism: A Social Science Perspective*. UK: Routledge.
- Reisenger, Y. (1994). *Social Contact Between Tourist And Hosts Of Different Cultural Backgrounds, Tourism The State of The Art*. England: John Wiley and Sons Inc.
- Schofield, P. (2011). City resident attitudes to proposed tourism development and its impacts on the community. *Int. J. Tourism Res*, 13, 218-233.
- Usta, Ö. (2008). *Turizm Genel ve Yapısal Yaklaşım*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Uygur, M. S. ve Baykan, E. (2007). Kültür Turizmi ve Turizmin Kültürel Varlıklar Üzerindeki Etkileri. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 41-42
- Takano, A. (2008). *Türkiye'de Turizm Ve Kültür: Bepazarı'nda Turizm Gelişme Sürecinde Yerli Halk İle Turist Yabancılar Arasındaki Etkileşim Üzerine Etnolojik Bir İnceleme*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Wang Y. A. ve Pfister, R. E. (2008). Residents' attitudes toward tourism and perceived personal benefits in a rural community. *Journal of Travel Research*, 47(1), 84-93.

----- (2012). Dalyan'dan Haberler. 18.07.2012 tarihinde http://www.dalyan.org.uk/haber.php?haber_id=62 adresinden erişildi.

Extended English Abstract

Tourism having positive economic and socio-cultural impacts, sometimes especially in small destinations and rural areas may lead changes in cultures and value judgements on social basement, because of forming between the people who have different traditions and etiquette values. So there is a social influence flow at micro level from tourists to locals or/and from locals to tourists, at macro level from societies/cultures to societies/cultures. This social influence could be seen from the behavior patterns to the language in wide perspective. The necessary situation is all these social changes being in a positive direction. However, this feature is occurring some times in negative ways when the healthy social development is not satisfied and the necessary socio-cultural awareness is no generated on the local people. By this way, tourism is becoming a socio-cultural paradoxes creator phenomenon.

Purpose

From the focal point of changes in the social structure, peoples in tourism destinations especially in rural areas and small destinations developing themselves in a positive way from the cultural aspects with preserving their traditions and cultural treasures is important. The purpose of this qualitative research is trying to find the answers of these questions from the social-cultural perspective; what is changing?, how does it change?, what is the direction of the change?, what are the factors that give rise to the change?' and evaluate the qualitative/quantitative differentiations.

Method

Based on the literature survey, a case study was conducted in Dalyan on which which any research has not been done related with the subject. The interviewing technique was held in Dalyan with local artisans who could observe the qualitative and quantitative differentiation on social structure. Open-ended structured interview questions were directed on the sample (with 18 local artisans) selected in Dalyan region in June of 2012.

Findings

The findings obtained from the interviews were reported in an explanatory way. As sum the findings up; the socio-cultural impacts as a form of negative perception, are sorted changes in some certain patterns of behaviors, as the desire of the locals to live like tourists, especially the changes in the lifestyles of youngs, youngs' acquiring some bad habits like using alcohol etc., marriage with tourists based on the financial benefits/fake relationships, distorted relationships with tourists, distortion on the family structures, increasing the number of divorce, increasing prostitution in the region, the emergence of youngs' becoming a stranger of Turkish culture with the desire to imitate tourists were analyzed. However, according to the results of the interviews perceived favorable socio-cultural impacts are sorted as; the progressing of the environmental awareness/ the progressing of the locals language, socialization of local peoples and the improvement in local life standards. Furthermore, for directing the environmental awareness, the participants states that foreign tourists are better than domestic tourists and tourists have a contribution economically to

the region. But the tourists marketing their property has been a criticism subject of the economic context. The ability of the tourism to bring the multi-cultures together, change is being inevitable.

Conclusion and suggestion

In this study, after the sociological analyses it was observed that the negative effects of tourists effect has been observed more than the positive ones in the context of socio-cultural aspects. The direction and degree of changes in the socio-cultural changes is being altering according to the socio-cultural structure and profile. In this context, tourism applications should be evaluated in accordance with the local peoples socio-cultural structures. As it was represented by the literature search local public culture depends on customs and traditions as a distinct from the big city centres. In this context, especially in small/rural tourism destination locals should be trained for socio-cultural awareness by different associations and applications that would increase the socio-cultural awareness. In holiday destinations natural environment and cultural values should be included in tourism by protecting. For the increasing the prostitution during the summer control levels should be arised and the especailly, youngs should be warned by training against the stimulant drug, sexually transmitted diseases etc. Considering the tourists being a group that use the cultural assests, the unplanned and uncontrolled development of tourism particularly in small destinations increases the level of the usage of cultural assests. So an effective control system should be ensured in small destinations and in order to direct the effects and socio-cultural-environmental changes in a positive way, different disciplines should bring together and collaborative studies / searches / training seminars should be conducted. However, at regular intervals both qualitative and quantitative researches should be held on locals in order to analyse the problems.